

اعکس و دیدنِ عکس |

اعکس به ما چه می‌دهد،

ما از عکس چه می‌گیریم |

ایوریک کریم مسیحی |

| عکس و دیدن عکس |
| عکس به ما چه می‌دهد، ما از عکس چه می‌گیریم |
| یوریک کریم مسیحی |
| مدیر هنری و طراح گرافیک: سیاوش تصاعدیان |
صفحه‌آرایی: آلاشویز	نمونه‌خوان: امین علی‌اکبری	
چاپ اول	۱۳۹۴ تهران	۱۰۰۰ نسخه
مدیر تولید: مصطفی شریفی	چاپ: فرارنگ	صحافی: کیمیا
شابک: ۹۲-۳-۵۱۹۳-۶۰۰-۹۷۸		
تلفن انتشارات: ۲۸۴۲۱۷۱۷	تلفکس: ۲۸۴۲۱۷۱۸	
فروشگاه: تهران، خیابان انقلاب، بین فروردین و فخر رازی، پلاک ۱۲۸۴		
تلفن فروشگاه: ۶۶۹۶۳۶۱۷-۶۶۹۶۳۵۴۵-۶۶۴۶۳۵۴۵	تلفکس: ۶۶۹۶۳۶۱۶	
همه‌ی حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.		
www.nashrebidgol.ir		

| سرشناسه: کریم مسیحی، یوریک ۱۳۴۲- |
| عنوان و نام پدیدآور: عکس و دیدن عکس: عکس به ما چه می‌دهد، ما از عکس چه می‌گیریم | یوریک کریم مسیحی |
| مشخصات نشر: تهران، بیدگل، ۱۳۹۴ |
| مشخصات ظاهری: ۲۸۴ ص، مصور |
| شابک: ۹۲-۳-۵۱۹۳-۶۰۰-۹۷۸ |
| وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا |
| یادداشت: کتابنامه |
| یادداشت: نمایه |
| نقد و تفسیر موضوع: عکاسی |
| موضوع: عکاسی هنری درک و شناخت |
| موضوع: عکاسی تاریخ |
| رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۴ ۷۴۸/ک۴ TR۷۷ |
| رده‌بندی دیویی: ۷۷۰/۱ |
| شماره کتابشناسی ملی: ۳۶۶۸۸۹۱ |

رسم‌الخط این کتاب منطبق با دیدگاه مؤلف است.

فهرست

۱۱	پیشگفتار
۱۵	۱. عکس چیست
۲۱	۲. در این کتاب عکس چیست
۲۳	۳. عکس خوب چیست
۲۷	۴. عکس بد کدام است
۳۱	۵. اول چه می بینیم
۳۵	۶. نداعی
۴۵	۷. همتشینی
۵۵	۸. تبارشناسی
۶۱	۹. پیش فرض و پیش فهم
۶۵	۱۰. زاویه ی دید
۷۷	۱۱. دیدن، خواندن، فهمیدن
۹۷	۱۲. سه حالت
۱۰۵	۱۳. نیت عکاس
۱۱۱	۱۴. تأویل
۱۲۳	۱۵. کادر، کادربندی
۱۳۷	۱۶. نام عکس، شرح عکس
۱۵۷	۱۷. سیاه و سفید، رنگی، رنگین
۱۷۱	۱۸. زیبایی
۱۹۱	۱۹. آنالوگ، دیجیتال
۱۹۷	۲۰. قصه، روایت
۲۰۳	۲۱. سیکوئنس

۲۲۱

۲۴۳

۲۴۷

۲۵۳

۲۵۷

۲۵۹

۲۶۱

۲۶۳

۲۶۹

۲۸۱

۲۲. ت، مثل تقلب!

۲۳. ذاتن ارزشمند

۲۴. من که بهترم!

۲۵. نقد عکس

● دیروز، امروز

■ فراموش شدگان

۲۶. نتیجه گیری

نمایه

نام عکس‌ها

کتابشناسی

30BOOK

سیاسگزارم:

از بابک احمدی، دوست و معلم‌ام، که مثل همیشه پذیرفت نوشته‌ام را بخواند، و با خواندن آن، نظر گران‌بهایش را در اختیارم گذاشت. از اسماعیل عباسی، که چون معلمی دقیق، متن کتاب را بدقت خواند و کاستی‌هایش را بر من معلوم کرد.

از شروین فریدنژاد، که در باره‌ی تبار و خاستگاه «زیبایی‌شناسی» توضیحات روشنگری داد. از کمال ظاهری، که بر زبان مجاری همچون زبان فارسی مسلط است، و با توضیحی دقیق دست‌آخر معلوم کرد که نام عکاس برجسته‌ی مجار **لاسلو موهالی ناگ** است، نه چیزی دیگر. از شهرام نقشبندی، برای تبارشناسی شرح عکس ۱-۳.

از حسین نوروزی، که فکر نوشتن کتابی آموزشی برای عکس دیدن را به من داد. از بخت‌یاری من بود که آغاز نوشتن این کتاب همزمان شد با انتشار کتاب "حرفه: عکاسی" فرهنگ عکاسان جهان، که در نوشتن کتابم بارها به آن مراجعه کردم و درستی دانسته‌هایم را با آن محک زدم و دانستنی‌های تازه‌ای از آن آموختم. از این رو سیاسگزارم از شهریار توکلی و یاد می‌کنم از زنده‌یاد تورج حمیدیان، مؤلفان این فرهنگ ارزشمند.

پیشگفتار

از سالی پیش از انقلاب تا سال‌ها پس از آن، هنری که بیش از دیگر هنرها رشد کرد و قوام یافت و تناور شد، و نسل نویی از هنرمندانش را پرورش داد، عکاسی بود. عکاسی نخست از رهگذر پاکبازی و بیروزی انقلاب تولدی نو و اهمیتی تازه یافت، و دو سال پس از آن، با آغاز جنگ بزرگی که بر سر مردم ما آوار شد، این عکاسی بود که برنده بود، و سرعت بالندگی و آفرینندگی‌اش شتابی چنان یافت که گویی تجربه‌ی ده ساله را در یک سال و پختگی صد ساله را در ده سال کسب کرد.

اما وقتی کشور آرام شد و قرار گرفت و زندگی روال نسبتن طبیعی خود را یافت و اوضاع از همه نظر وارد مرحله‌ای تازه شد، اینک میدان برای مباحث نظری عکاسی باز شده بود و دیگر تنها به دل‌خطر و حادثه زدن و عکس‌هایی ماندگار از رویدادهای تاریخ‌ساز آفریدن مطرح نبود؛ اینک نسل تازه‌ای از راه رسیده بود که نه تنها می‌خواست خوب عکس بگیرد، که می‌خواست عکس خوب بگیرد؛ و نه تنها می‌خواست عکس خوب بگیرد، که می‌خواست عکس خوب را خوب ببیند و خوب بفهمد و بتواند زیبایی و چندلایگی آن را کشف کند. این‌جا بود که کتاب‌های عکاسی دیگر فقط عکسینه (آلبوم عکس) نبودند و کتاب‌های نوشته‌دار پدید آمدند و کم‌کم تعداد عکس‌ها کم شد و نوشته‌ها بیشتر شدند و کتاب‌های نظری خارجی ترجمه شد و به بازار آمد؛ اما همچنان جای کتاب‌های نظری تألیفی خالی بود.

امروزه، به سبب امکانات گسترده‌ای که فناوری دیجیتال در دوربین‌های عکاسی و گوشی‌های تلفن همراه در اختیار همگان قرار داده، دیگر مرز

روشنی بین عکاس و غیرعکاس دیده نمی‌شود. از آن رو که امکانات یاد شده فرصت عکسبرداری آسان، پُرشمار و بی‌هزینه را به همگان می‌دهد، امکانِ سطحی، پیش‌یافتاده و مبتذل شدن عکاسی نیز فراهم آمده است. از این رو، دانش، یا دستِ کم سلیقه‌ی عکاسی داشتن، نه تنها می‌تواند از سقوطِ عکاس و عکاسی به چاهِ ابتذال جلوگیری کند، بلکه می‌تواند آفریدنِ عکسِ خوب و دیدنِ آگاهانه‌ی عکس‌ها را همراه آورد.

من، در دیدنِ عکس، چنان که برای احساس، اندیشه و نگرش عکاسان ارزش و اهمیتی تمام‌قائلم، برای مخاطبانِ عکس نیز همین اهمیت و ارزش را معتبر می‌شمارم، و در متن کتاب بر آن تأکیدی چندباره کرده‌ام که مخاطب در تبلور معناها و مفاهیم و کشف لایه‌های عکس‌ها نقشی کلیدی دارد؛ و این ماییم، مخاطبانِ عکس، که چیستی و جهان درونی یک عکس را کشف یا حتی تعیین می‌کنیم. ما، مخاطبانِ عکس، نباید اهمیتِ «کار» دیدنِ عکس را اندک بشماریم. عکس‌ها موجودند، اما، با مایند که هستی می‌یابند. من در سال‌های دور عکاسی می‌کردم، اما این کارم چندان دوام نیافت. دیدم نگرستن به عکس و غوطه‌ور شدن در آن و کشف مفاهیم پنهان و دقت در لایه‌های مختلف آن برایم جذاب‌تر از عکاسی است. از این رو به جای عکاسی کردن به دیدنِ عکس پرداختم و در سال‌های دراز این کار راه‌های نامطلق و شناوری برای بهتر، درست‌تر، و دقیق‌تر دیدنِ عکس‌ها یافتم و بعد از این همه سال گمان کردم شاید بتوانم یافته‌هایم را با تیروهای تازه‌نقشِ عکاسی درمیان بگذارم و شاید راهی را که من - مثلن - در ده سال رفته‌ام نسلی نوآمده در یک سال برود.

برای هرچه روشن‌تر و گویاتر شدنِ فصول ۲۶گانه‌ی کتاب، حدود ۵۰۰ عکس به کار گرفته‌ام و در هر سطری که موضوع و یا مفهومی را مطرح کرده‌ام عکس یا عکس‌هایی را برای فهم بهتر مثال آورده‌ام. باز نشر ۵۰۰ عکس، هم کارِ من را آسان کرد و هم، چنان که انتظار می‌رود، کارِ خواننده را آسان خواهد کرد.

در میان این ۵۰۰ عکسِ عکسی از عکاسان ایرانی دیده نمی‌شود. این فقدان دو دلیل دارد:

۱. ما در کشورمان جایی نداریم که دست‌کم بخشی از عکس‌های عکاسی معاصر ایران را در اختیار داشته باشد تا با مراجعه به آن بتوانیم این بخش از داشته‌های عکاسی‌مان را ببینیم. پس، من ناچار بودم برای دیدن نمونه‌های از این عکس‌ها و انتخاب آن‌ها برای به‌کارگیری‌شان به اینترنت مراجعه کنم؛ که کردم. اما به‌گونه‌ای نامنتظر دیدم آثار چندانی از عکاسان معاصر، و حتی غیرمعاصر، کشورمان وجود ندارد. این نمونه‌ها چنان کم‌شمار بودند که می‌توانم گفت خبر چندانی از عکاسی معاصر ایران در اینترنت نیست.
۲. برای جبران این فقدان ناچار بودم به عکاسان یا نشریاتی که بایگانی عکس دارند، و یا دوستانی که بایگانی‌ای شخصی از این آثار را فراهم آورده‌اند مراجعه کنم؛ که این، نیازمند صرف کردن وقتی عمده بود، اما من نه چنین وقتی را داشتم و نه چنان امکانی.

یوریک کریم‌مسیحی

فروردین ۱۳۹۳

۱.

عکس چیست

نخستین عکس تاریخ عکاسی نه یک عکس، بلکه چند عکس است، که هر یک می‌تواند نخستین باشد:

۱. «میز مهیا» (عکس ۱-۱) که در حدود سال ۱۸۲۲ توسط ژوزف نیسه‌فور نی‌پس برداشته شده است.^۱

۲. «مرد و اسب» (عکس ۱-۲) که در حدود سال ۱۸۲۵ باز توسط نیسه‌فور نی‌پس برداشته شده است.

۳. «اصطبل و کیوترخانه» با «نگاه از پنجره‌ی لوگراس» (عکس ۱-۳) که در سال ۱۸۲۶ یا ۱۸۲۷، با هشت ساعت نوردهی، باز هم توسط نی‌پس برداشته شده است.

۴. «آئلیه‌ی عکاس» (عکس ۱-۴) که در ۱۸۳۷ توسط لویی ژاک مانده‌داگر برداشته شده است.

۵. «بلوار تمپل، پاریس، ۱۸۳۹» (عکس ۱-۵) که در ژانویه‌ی ۱۸۳۹ رسمن به‌عنوان نخستین عکس «تاریخ معرفی شد»^۲

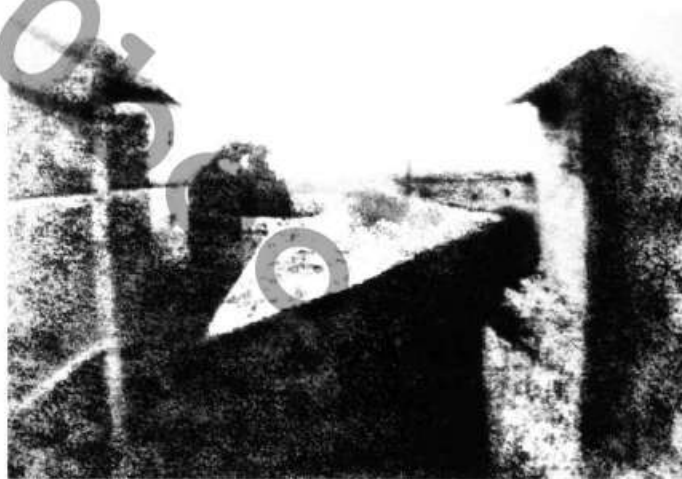

عکس ۱-۱
میز مهیا
ژوزف نیسه‌فور نی‌پس، ۱۸۲۲.

عکس ۱-۲
مرد و اسب،
ژوزف نيسمفور نی بیس، ۱۸۲۵.

عکس ۱-۳
اصطیل و کیوتو خانه
با نگاه از پنجره‌ی لوگراس،
ژوزف نيسمفور نی بیس، ۱۸۲۶ یا ۱۸۲۷.

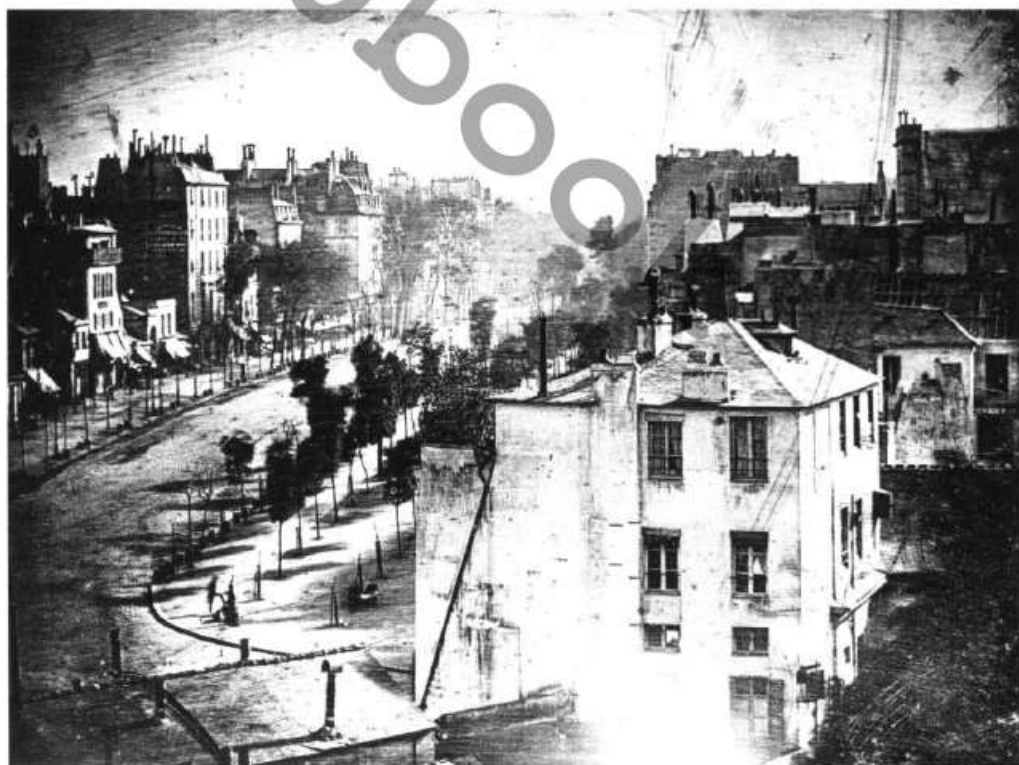
لوح عکس
اصطیل و کیوتو خانه...
محل نگهداری، مجموعه‌ی گرنتشایم،
مرکز هنری رسوم، دانشگاه تکزاس،
آستین، آمریکا.

عکس ۱-۴
آلبیهی عکس،
لوئی ژاک ماندیه داگر، ۱۸۳۷.

عکس ۱-۵
بلوار تمپل، پاریس، ۱۸۳۹،
لوئی ژاک ماندیه داگر، ۱۸۳۹.

از سالی پیش از انقلاب تا سال‌ها پس از آن، هنری که پیش از دیگر هنرها رشد کرد و قوام یافت و تناور شد، و نسل نویی از هنرمندانش را پرورش داد، عکاسی بود. عکاسی نخست از رهگذر پاگیری و پیروزی انقلاب نوآندی نو و اهمیتی تازه یافت، و دو سال پس از آن، با آغاز جنگ بزرگی که بر سر مردم ما آوار شد، این عکاسی بود که برنگه بود، و سرعت بالندگی و آفرینندگی‌اش شتابی چنان یافت که گویی تجربه‌ی ده ساله را در یک سال و پختگی صد ساله را در ده سال کسب کرد.

— از مقدمه‌ی کتاب —

من در این کتاب بر آن بوده‌ام که امکانات پرشمار خوانش و تفسیر و تأویل عکس را معرفی کنم و به خواننده‌ی کتاب و بیننده‌ی عکس یادآور شوم که با اوست که عکس معنا و مفهوم و هویت می‌یابد. پس، درست‌تر آن است که کتاب را در بردارنده‌ی راه‌هایی برای کشف شیوه‌های شخصی خوانش و تفسیر و تأویل عکس بنامم.

— مولف —

منتشرییدکل

Bidgol Publishing co. |

ISBN: 978-600-5193-92-3 |

قیمت: ۴۸۰۰۰ تومان |